

Omfanget af opdyrkede §3 beskyttede søer

Respekteres §3 beskyttelsen af søer og vandhuller
December 2008

Udarbejdet af Peder Størup
Naturbeskyttelse.dk

Respekteres §3 beskyttelsen?

Naturbeskyttelse har set nærmere på, hvorvidt loven om §3 beskyttede søer og vandhuller respekteres. Der er desværre fundet bekymrende mange eksempler på, at disse vigtige biotoper er blevet ødelagte og opdyrkede - til trods for, at de i årtier har været beskyttede af loven. Der er primært set på områder i Lolland og Gulborgsund kommune i denne undersøgelse.

Vi har ca 120.000 søer og vandhuller i Danmark. Hvor mange af dem, der ulovligt er blevet fjernet og derefter opdyrket de seneste 10 – 15 år, er ikke endelig opgjort. Det kan dog konstateres at antallet er stort, i visse dele af landet. Der er kun undersøgt søer og vandhuller, som er §3 udpegede af myndighederne. Disse "forsvundne" søer er fortsat en del af den nationale opgørelse over antallet af søer i Danmark. Det areal, som ifølge myndighederne er natur i Danmark, er altså reelt væsentlig mindre end angivet og eksisterer kun som tal i officielle opgørelser. Det samlede antal af søer, som er blevet delvis ødelagte af opdyrkning eller opfyldning, er imidlertid langt større - muligvis over 50 procent.

Antallet af fjernede søer og vandhuller er som nævnt forskellig fra landsdel til landsdel. Ser man på områder med få søer, virker omfanget umiddelbart ubetydeligt, da der er langt mellem søerne. Men i disse områder er flora og fauna desto mere afhængig af de søer og vandhuller, der er tilbage. Fjernes et vandhul i et område, hvor der er 2 – 3 kilometer til det næste, er følgerne alvorlige for eks. stor vandsalamander og andre arter, hvis mobilitet er begrænset. I områder med mange søer kan antallet af fjernede søer og vandhuller være stort - helt op til 20 procent. Det hævdes ofte, at antallet af søer er stigende i Danmark. Selv om der i nogle områder er sket en stigning, specielt i de områder, hvor antallet af søer er lavt, sætter undersøgelsen dog spørgsmålstegn ved, om det reelt er tilfældet totalt set, når man modregner de ulovligt fjernede søer.

Tab af søer og vandhuller gennem de sidste 100 år anslås til at ligge på mellem 70 og 90 procent primært på grund af strukturudviklingen i landbruget. Som følge af denne voldsomme tilbagegang har der længe været fokus på de negative konsekvenser af disse forsvundne biotoper og deres nødvendighed for en rig biodiversitet. De seneste 2 – 3 årtier har man forsøgt at vende udviklingen, ikke kun ved lovgivning, men også gennem oplysning om søenes store betydning for naturen. Men set i lyset af det store antal forsvundne søer og de resterendes tilstand tegner der sig et billede af en fortsat negativ udvikling, som kun kan vendes gennem en målrettet og fast håndhævelse af naturbeskyttelsesloven.

Det bør undersøges om der er blevet udbetalt landbrugsstøtte til de arealer hvor søerne lå. En udbetaling til sådanne arealer er ulovlig, og i strid med god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM).

Eksempler på fjernede og opdyrkede søer og vandhuller

Eksempel 1a. Guldborgsund kommune: Markblok 667072-82

2006

Luftbilledet fra 2006 viser 3 søer som er blevet opfyldt og opdyrket. Alle søerne er udpeget som værende beskyttede af naturbeskyttelsesloven. Sø nr 1 er forsvundet mellem 1995 og 99. Sø nr 2 er forsvundet mellem mellem 2004 og 2006. Sø nr 3 er forsvundet mellem 2002 og 2004. Søerne er beliggende i Guldborgsund kommune.

Eksempel 1b. Guldborgsund kommune: Markblok 667072-82

1995

Luftbilledet fra 1995 viser søernes eksistens. Trods det at området i forvejen var et relativt monotont landbrugsland allerede i 1995 er opdyrkningen intensiveret yderligere. Den intensiverede drift har en negativ indflydelse for biodiversiteten.

Eksempel 1c. Guldborgsund kommune: Markblok 667072-82 Historisk kort

Som det fremgår at korttegningen, foretaget mellem 1900 og 1960 fremgår de 3 vandhuller tydeligt. På kortet er der mere end 30 søer og små vandhuller, i 1995 var de reduceret til ca 6 søer. I 2006 var der med lidt god vilje 3 tilbage.

Eksempel 2a. Guldborgsund kommune: Markblok 670068-32 2006

5 §3 beskyttede søer er blevet fjernet og opdyrket.

Eksempel 2b. Guldborgsund kommune: Markblok 670068-32

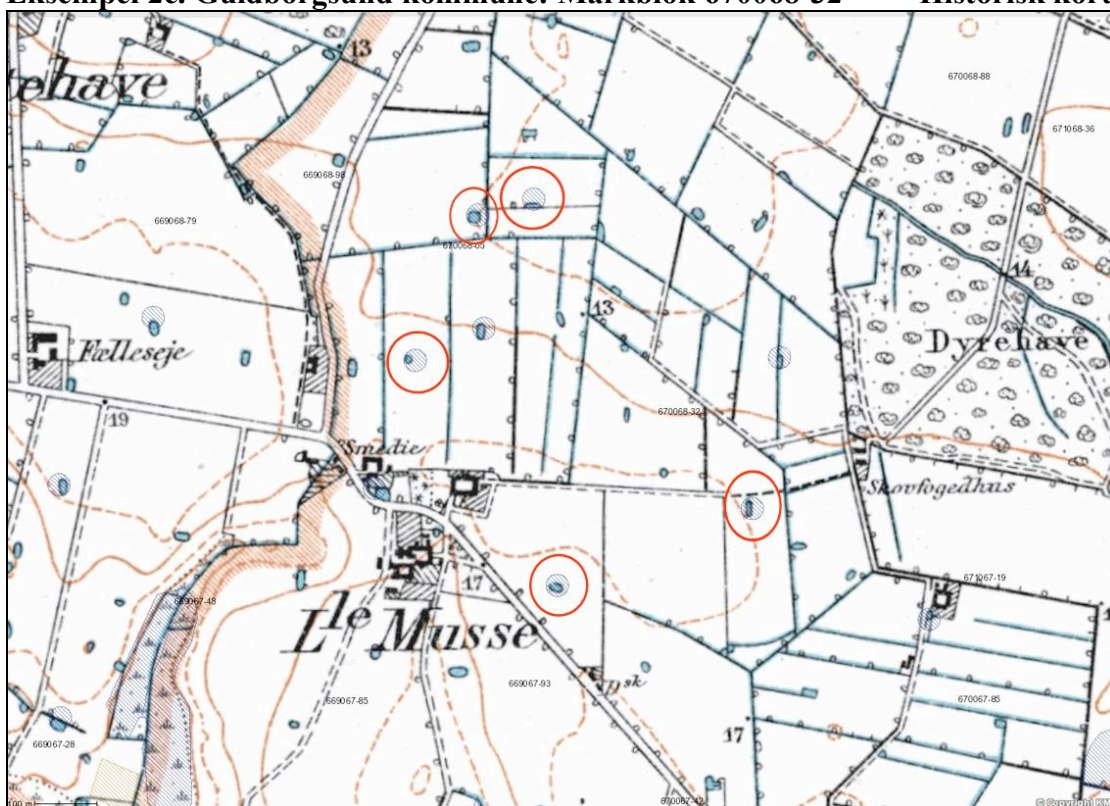
1995

I 1995 var de 5 søer delvist blevet fjernet – de ses dog stadig som spor i marken.

Eksempel 2c. Guldborgsund kommune: Markblok 670068-32

Historisk kort

Alle de 5 søer fremgår tydeligt af det historiske kort.

Eksempel 3a. Lolland kommune Markblok 660076-62

1999

Luftbillede fra 1999 som viser 4 §3 beskyttede søer. I 99 var en af søerne tilsyneladende væk – dog kan den have været beliggende på biotopet som ingen beskyttelse har.

Eksempel 3b. Lolland kommune Markblok 660076-62

2006

I 2002 er 3 ud af 4 søer blevet fjernet og opdyrket. Derudover er der også forsvundet 2 biotoper.

4a. Lolland kommune Omkring markblok 660076-39

2006

Luftbillede fra 2006 hvor 6 ud af 16 §3 beskyttede søer er forsvundet.

4b. Lolland kommune Omkring markblok 660076-39

1995

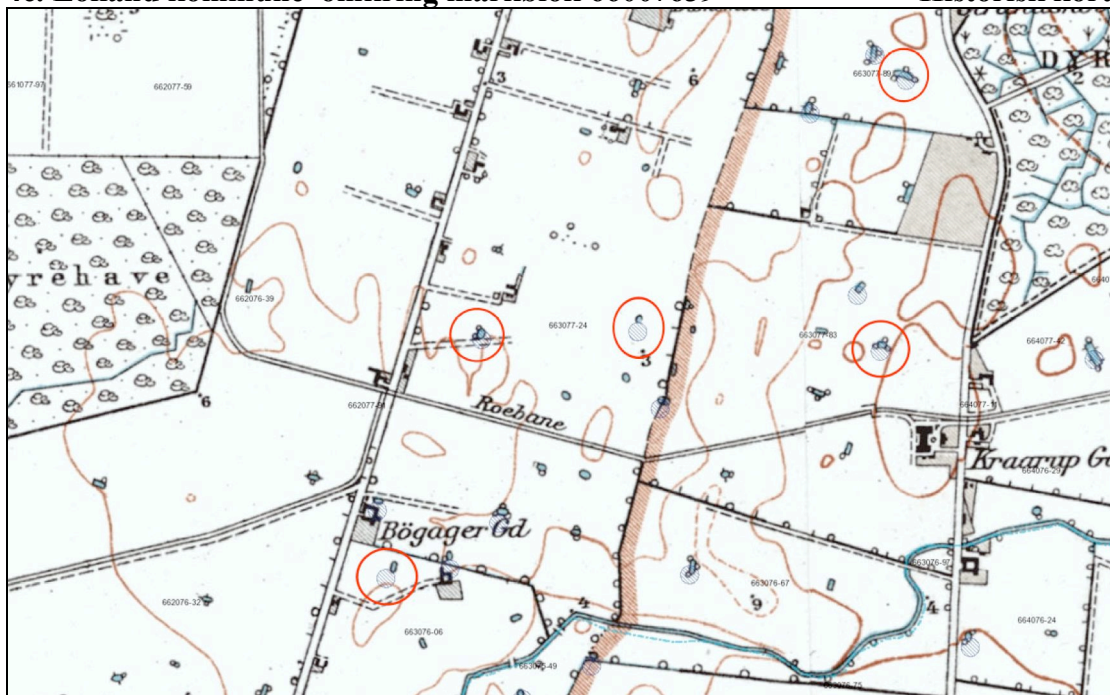

Luftbillede fra 1995 hvor alle søerne stadig eksisterer.

4c. Lolland kommune omkring markblok 66007639

Historisk kort

På det historiske kort fremgår søerne tydeligt.

5a. Guldborgsund kommune

I 2006 var 21 §3 beskyttede søer og vandhuller blevet opdyrket i dette område. Mange af de §3 søer som er tilbage, er delvist blevet opdyrkede.

Skal ødelæggelserne bremses, bør naturbeskyttelsesloven styrkes

I 2004 faldt der dom i 74 sager om overtrædelse af naturbeskyttelsesloven, med en gennemsnitlig bødestørrelse på 3186 kr. Det er dog yderst sjældent, at der gives bøde. I visse tilfælde stilles der krav om reetablering, men ofte påtales ødelæggelsen kun. En bødes størrelse bør svare til, hvad det normalt koster at genetablere ødelagt natur og skabe gode livsbetingelser. Der bør indføres en minimumsstørrelse på bøder, som så stiger proportionalt med det areal, som er blevet ødelagt. I dag gives ofte det samme i bøde, enten det drejer sig om 10 kvm eller 10 hektar ødelagt natur. Oppløjes et overdrev, kan det tage op mod 100 år, før det er genskabt og biodiversiteten er tilbage. Opfyldes en mose eller sø forud for udstykning eller opdyrkning, kan eks. løvfrøens eksistens være permanent ødelagt, også selvom mosen og søen reetableres. Her er en påtalelse ikke tilstrækkelig. Konsekvenserne bør afspejle det tab, samfundet lider, når et naturareal bliver ødelagt - det bør ikke kunne betale sig af ødelægge naturen. Når man ser på det store antal søer som er blevet opdyrkede, er der noget som tyder på at det kan betale sig, at se stort på naturbeskyttelsesloven.

www.naturbeskyttelse.dk
natur@storup.dk
40534445

